

Aivoverenkierron häiriöt



- aivoverenkiertohäiriöllä tarkoitetaan **aivoinfarktia, aivoverenvuotoa tai ohimenevää aivoverenkiertohäiriötä (TIA)**.
- aivojen verenkierto häiriintyy jollain aivojen alueella verihyytymän aiheuttaman suonitukoksen tai verenvuodon takia.
- Aivoverisuonen tukkeutumista kutsutaan aivoinfarktiksi
- Ohimenevä häiriö aivoverenkiertohäiriö (TIA)
 - Suonen repeämisen seurauksena syntynyttä aivovaurioita aivoverenvuodoksi
- aivojen sisäinen verenvuoto (ICH)
- lukinkalvonalainen verenvuoto (SAV)
 - Verisuonen tukkeutuminen aiheittuu verihyytymästä, joka lähtee verenkiertoon sydäimestä tai kaulavaltimosta. Hyytymän tukkima aivoalue alkaa hapen puutteen vuoksi tuhoutua. Hapenpuutteen keston pituus vaikuttaa vaurion pysyvyyteen.

AIVOVERENKIERTO- HÄIRIÖ

LAHES

VUOSITTAIN
15 000

suomalaista saa
ensimmäisen
aivoverenkierto-
häiriön



Aivoverenvuotoon
voi liittyä äkillinen ja
kova päänsärky.

1

AIVOINFARKTI

2

AIVOVERENVUOTO

3

**LUKINKALVONALAINEN
VERENVUOTO**

4

**OHIMENEVÄ
AIVOVERENKIERTOHAIRIÖ**

AIVOVERENKIERTOHAIRIÖÖN VIITTAAVIA OIREITA OVAT

- ▶ Halvausoireet
- ▶ Yleensä toispuoleinen käden ja/tai jalan voima- ja/tai tuntoheikkous
- ▶ Suupielen roikkuminen
- ▶ Puhehäiriö
- ▶ Näköhäiriö: molemmilla silmillä nähtävät kaksoiskuvat tai näkökentän puutokset
- ▶ Tasapainohäiriö
- ▶ Kävelyvaikeus ja huimaus yhdessä

*OIREET OVAT USEIMMITEN
KIVUTTOMIA JA NE ALKAVAT ÄKKIÄ.*

RISKITEKIJÄT

- Verenpaine
- Tupakointi
- Etelsvärinä
- Diabetes
- Salirastettu TIA-kohtaus
- Kohonnut veren kolesterolipitoisuus
- Ylipaino
- Liikunnan puute

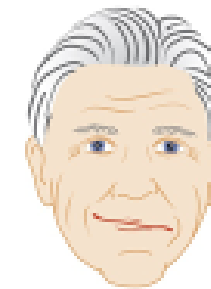
Aivoverenkierron häiriöt

- Perustietovideo AVH:sta eli mitä aivoissa tapahtuu eri AVH-lajeissa.
<https://www.youtube.com/watch?v=DiuJDtlnkv8&feature=youtu.be>
- Aivoliitto. Elämä ei lopu aivoinfarktiin eikä aivoverenvuotoon. Kuntoutus on olennainen osa aivoverenkiertohäiriöistä toipumista.
<https://www.youtube.com/watch?v=Zg-VjezdUAo>
- Aivoliitto. Viisi henkilöä kertoo kokemuksistaan ja elämästään sairastamisen jälkeen.
<https://www.youtube.com/watch?v=INjxgTF3wNI>

TUNNISTA AIVOINFARKTIN OIREET

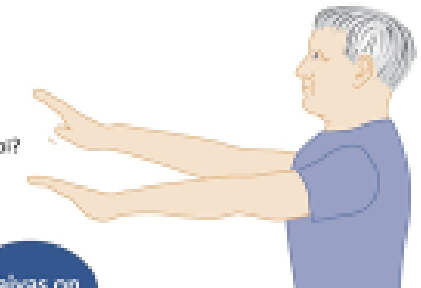
Aivoinfarktin luotuskoito on aloitettava viimeistään 4,5 tunnin kuluessa oireiden ilmenemisestä. Hoidon nopea aloitus on toipumisen kannalta ratkaisevaa.

Kun havaitset yhden tai useamman näistä oireista alkavan äkillisesti, SOITA 112.



1. Pyydä häntä hymyilemään.
Riittäuko suupielit?

2. Pyydä häntä nostamaan
kätset ylös yhtä aikaa.
Onko toinen käsi helpompi?
Länskeutuuko toinen käsi?



Taivas on
sininen



3. Pyydä häntä sanomaan yksin-
kertainen lause.
Onko puhuminen vaikeaa?

Aivoverenkierron häiriön jälkeinen kuntoutus ja avuntarve kotona

- kotihoidon lähihoitaja auttaa ja tukee asiakasta sekä toimii moniammatillisessa työryhmässä
- avainasemassa asiakas itse ja omaiset
- kuntoutuksesta huolimatta voi jäädä pitkäkestoisia ja pysyviä oireita, kuten:
- **lihasjänteiden kohoaminen eli spastisuus**
 - raajojen lihasten yliaktiivinen ja hallitsematon supistuminen
 - liikehoidot, venytykset ja tukilastat, joilla pyritään ehkäisemään raajojen virheasentojen syntymistä.
- **Nielemishäiriöllä eli dysfagialla** tarkoitetaan hitautta tai vaikeutta ruoan, juoman tai syljen nielemisessä https://dyajetwym1cg9.cloudfront.net/assets/files/4611/dysfagia_2012_web.pdf
 - Rauhallinen ja miellyttävä ruokailutilanne auttaa keskittymään
 - Pehmeät ja sosemaiset, tarvittaessa nesteitä voi sakeuttaa
 - Kylmä aktivoi nielun toimintaa
 - Tukeva, hiukan eteenpäin nojaava ruokailuasento
- **Afasia eli puheen tuottamisen, ymmärtämisen, lukemisen ja kirjoittamisen vaikeutuminen**
 - Sanojen tuottamisen vaikeus, sanotaan viiveellä tai väärin
- **Mielialamuutokset**; sairastumisen järkytys, vaikutus tunne-elämän säätelylle tärkeisiin aivoalueisiin.

Kuntoutus ja avuntarve kotona jatkuu

- Neglect
 - ei huomiointia aivovaurion vastakkaiselta puolelta (oma keho ja ympäristö)
 - aktivoidaan erityisesti halvaantunutta puolta
 - keskustellessa, peseytymisessä, pukeutumisessa, ruokaillessa, huonekalujen järjestyksessä
 - avustettaessa aktivoidaan halvaantunutta puolta ja vältetään terveen puolen liiallista käyttöä
 - apuvälineet ja/tai toisen ihmisen apua liikkumisen tukena
- Liikkuminen voi myös vaatia aiempaa enemmän ponnisteluja ja aiheuttaa aiempaa enemmän väsymistä
- Aivoliitto. Viisi henkilöä kertoo kokemuksistaan ja elämästään sairastamisen jälkeen.

<https://www.youtube.com/watch?v=INjxgTF3wNI>



2/1/2021

Säärihaavat

- valtimo- tai laskimoperäisestä verenkiertohäiriöstä johtuvaa seuraus
- diabetes, sidekudossairaudet, ikääntymiseen liittyvä hauras iho
- Yli neljä viikkoa ollutta haavaa kutsutaan krooniseksi
- Paranemiseen vaikuttaa nopea ja tehokas hoidon aloitus
- Haavan aiheuttajan selvittäminen, kliininen tutkimus ja hoitosuunnitelma
- Vaatii usein lääkärin arviota



Haavahoito

- Tavoitteena luoda haavalle suotuisa kostea paranemisympäristö, puhdistaa ja suojata kontaminaatiolta
- Haavan puhdistus suihkuttamalla vettä 1-3 minuuttia, käyttämällä haavahuuhdetta ja poistamalla kate mekaanisesti tai kirurgisesti
- Puhtaalle haavalle ns. peittohoito
- Haavan paramisaste, syvyys, mahdollinen infektio, nekroosi ja eritteen määrä
- Turvotuksen estäminen ja hoito kompressiosidoksella, lääkinällisillä tukisukilla ja asentohoidolla

YLEISIMPIÄ HAAVANHOITO VÄLINEITÄ

Kyretti, kirurginen veitsi, kirurgiset atulat, haavakauha, sakset



Haavahoito jatkuu

- Lihaskunnon ylläpitäminen (pohje + nilkka)
 - Haavakivun hoito hoidon aikana
 - Konsultointi muita ammattilaisia
 - Kirurginen hoito
 - VAC-imuhoito
 - Ravitsemushoito, lisäravinteet ja energiapitoisuus
 - Muutokset haavalla (koko, erityy, kipu, koko), valokuvat
 - Tulehduksen merkit (tulehdus, kuumotus, turvotus, kipu ja lämpö)
 - Vointi, muiden sairauksien tasapaino
 - Kotihoidossa etäyhteyden hyödyntäminen
-
- <https://www.youtube.com/watch?v=tlaOhlbZxEE> haavan puhdistaminen 2,44 min
 - <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=AuPrqNkkXns> alaraajojen turvotusten hoito 30 min

Turvotuksen estohoito eli kompressiohoito

- Toteutetaan tukisidoksilla tai lääkinällisillä hoitosukilla
- tärkein hoitomenetelmä laskimoperäisen alaraajahaavan hoidossa ja ennaltaehkäisyssä
- Ennen hoitoa lääkärin arvioida jalkojen valtimoverenkierron riittävydestä (ABI alle 0,5 tai hankala/hoitamaton sydämen vajaatoiminta)
- Vähäelastiset tukisidokset sidotaan jalkaan aamulla ennen vuoteesta nousua tai ne voidaan pitää paikallaan myös useita vuorokausia peräkkäin. Niitä ei ole välttämätöntä poistaa yön ajaksi. Niitä pidetään aina jalkojen ollessa alaspäin.
- kaksi paria vähäelastisia tukisiteitä/jalka
- aloitetaan kapeammalla siteellä varpaiden tyvestä. Sidonnassa edetään tasaisesti kohti polvea säären anatomiaa eli muotoa mukaillen.
- Sidonta päätetään kaksi sormen leveyttä polven alapuolelle. Voimakkain puristus tulee kohdistua nilkan seutuun ja keventyä kohti polvea. S
- Sidosten kuuluu olla napakat, mutta ne eivät saa kiristää.
- Alle putkisukka tai kipsivanu suojaamaan ihoa ja luukohtia ja tarvittaessa muuttamaan jalan muotoa

2/1/2021



<https://www.youtube.com/watch?v=YLM3nNpgTCE&list=TLPMzExMjIwMjDbmd6lV8mIJA&index=2>
tukisidos opetusvideo 3 min 49 sek

Lääkinnälliset hoitosukat

- Tukisukat pukeminen
https://www.youtube.com/watch?v=fv_pKjHZ2kl 1,24 min
- Sukanvetolaite
<https://www.youtube.com/watch?v=3YKyp3YZwN8> 0,54 min



- turvotusten laskettua tukisidoshoidolla siirrytään jatkossa lääkinällisiin hoitosukkiin. Tukisidoshoidolla hoidetaan turvotusta ja lääkinällisillä hoitosukilla ennaltaehkäistään turvotusta.
- alaraajojen mittojen mukaan valittuja tai tehtyjä sukkia, joissa on asteittain nilkasta polvea kohti aleneva ja pohjelihaspumppua hyödyntävä paine. Lääkinälliset hoitosukat parantavat alaraajojen laskimoveren paluuvirtausta, ehkäisevät ja vähentävät raajaturvotusta pienentämällä hiussuonten ja kudoksen välistä paine-eroa sekä edistävät imuteiden virtausta.
- tehdään paineluokissa 1-5. Paine ilmaistaan elohopeamillimetreinä (mmHg) nilkan kohdalta, josta paine alenee asteittain kohti polvea. Muun muassa kroonisessa laskimoiden vajaatoiminnassa, säärihaavojen hoidossa, laskimotukoksen jälkihoidossa ja suonikohjuleikkauksen yhteydessä suositellaan käyttämään luokka II:n tai korkeimman mahdollisen paineen sukkia, jota potilas pystyy käyttämään. Esimerkiksi iäkkäillä potilailla I luokan hoitosukat saattavat taata parhaimman hoitomyöntyvyyden. Paineluokka 3-5 harvoin käytössä
- hankitaan asiantuntijamyymälöistä, mitat
- käyttöönopastus tärkeää! Tarjolla myös pukemista helpottavia apuvälineitä.
- hinta 70 -400 e riippuen jalan ja sukan mallista ja pääosin kustannettava itse. Joissakin kunnissa terveyskeskuksesta voidaan myöntää tietyin perustein maksusitoumus hoitosukkiin osana lääkinällistä kuntoutusta.
- lääkinälliset hoitosukat kuluvat ja niiden elastisuus vähenee käytössä. -> uusiminen ½ v välein ja hankittaessa uudet mittaukset.
- Lähteenä terveyskylä

Laskimo- ja valtimoperäisten säärihaavojen erot

Laskimoperäinen säärihaava	Valtimoperäinen säärihaava
Alasääressä tai nilkassa	Jalkaterässä
Kehittyy hitaasti	Kehittyy nopeasti
Aiheutuu usein mekaanisesta kosketuksesta tai tapaturmasta, pienestä haavasta	
Matalareunainen, epäsäännöllinen tai soikea	Syvä, jänteet ja lihakset näkyvissä
Haavoja on useampi ja ne ovat eri paranemisvaiheessa	Haavoja voi olla yksi tai useampia
Ympäröivä iho on pigmentoitunut, ihottumainen, punoittava, kutiava ja lämmin	Sääri kiiltävä, ei ihokarvoja, syanoottinen eli huonon verenkierron vuoksi sinertävä
Nilkka ja sääri ovat turvonneet	Nilkka ja sääri ovat kapeita, ei turvotuksia
Haava voi olla infektoitunut	-
Usein kivuton, infektoituneena kivulias	Kivulias
Asiakkaalla voi olla öisin kramppeja	Haava on kipeä koko ajan, jalan alaspäin roikottaminen helpottaa